

Collectieve doorbraak

Gezinsbrede hulp

Contouren van een gezinsbrede aanpak

In 2024 heeft het Instituut voor Publieke Waarden een actieonderzoek gedaan naar gezinsbreed werken in de Regio Hart van Brabant. Hierbij zijn tien gezinnen onderzocht en geholpen (mbv de Doorbraakmethode). Doel van het actieonderzoek was om te komen tot de essentie, voordelen en werkende elementen van gezinsbreed werken. Dit dient als input voor het ontwerp van een gezinsbrede aanpak met bijbehorende gezinsbrede indicatie.

Ida

Ida heeft vier kinderen, alleenstaand en een tijd dakloos geweest. Ida is moe. En ondertussen zijn er veel professionals die haar met vanalles helpen. En dat neemt ze allemaal netjes aan. Want er zijn ook zorgen over of kinderen wel op hun plek zijn bij haar. Ondanks alle inzet van eenieder, lijkt het niet echt beter te gaan met Ida en haar kinderen.

Familie Steggel

Vader en moeder Steggel hebben twee dochters, waarvan er eentje een tijdje uit huis geplaatst was. Ze hebben gedoe in hun buurt, overlast. Ze voelen zich niet begrepen. Niet in de buurt maar ook niet door alle instanties die iets van ze willen. Alleen met coördinator Harry hebben ze goed contact. Harry doet vanalles voor ze en neemt zijn telefoon altijd op. Ook al kan hij geen tijd voor ze schrijven. Hoezo kan Harry niet alles voor hun doen?

Ineke

Ineke heeft een dagtaak aan het managen van alle hulpverleners voor haar vijf kinderen. Ze hebben net een nieuwe woning gekregen, want hun vorige plek was zo vervuild dat de kinderen bijna uit huis werden geplaatst. Een frisse start dus. Maar Ineke lukt het hier ook niet om nog het huishouden te doen. En ondertussen gaat het hulpverleners circus door. Maar wie is er voor haar?

HET PROBLEEM

Gezinnen waar jeugdzorgproblemen zijn, en waar ook andere problemen spelen, worden niet altijd adequaat geholpen. De focus van de hulp komt nog te vaak te liggen op de problematiek van het kind. Terwijl de problemen van ouders groot effect hebben op de ontwikkeling van het kind (zie blokken hieronder). Daarom is het streven naar gezinsbrede inzet van hulp voor gezinnen met meerdere problemen van groot belang.

Relatie jeugdproblematiek en problemen van ouders

Volwassen mentale problemen

1 op de 4 kinderen in de jeugdzorg heeft een ouder met mentale of verslavingsproblematiek. Als een van beide ouders door specialistische ggz ondersteund wordt, daakt kinderen problemen ontwikkelen en in de jeugdhulp terecht komen ruim twee keer zo groot. Kans op jeugdbescherming is 1,5 keer zo groot in gezinnen waar ggz-problematiek speelt. (meer zicht op ouders, scp)

Huisvestingsproblemen

Huisvestingsproblemen hebben een negatief effect op de ontwikkeling van kinderen. En dit kan leiden tot stress bij ouders, waardoor zij emotioneel minder ontvankelijk zijn voor hun kinderen en kan ook leiden tot gedragsproblemen bij kinderen wat leidt tot een groter beroep op hulp (Kinderombudsman, 2020)

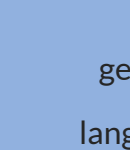
Schuldenproblematiek

Bij huishoudens waar schulden zijn, is de kans twee zo groot dat kinderen jeugdzorg nodig hebben dan huishoudens zonder schulden. (CBS, 2020, schuldenproblematiek in beeld)

Echter is integrale gezinsbrede inzet in de praktijk vaak in een stapeling van losse interventies, met elk een eigen betrokken professional, verantwoordingsmechaniek en indicatie. Dit komt door schotten in wetgeving, privacyregels, verkokerde financiering en verschillende werkwijzen. Door gebrek aan samenhang worden deze gezinnen niet goed geholpen en verergeren de problemen van ouders en kinderen.

De beleving van ouders over huidige hulp

- Afspreken, plannen en aanvragen indienen wordt een baan op zich. Ouders (vaak moeders) hebben geen tijd voor iets anders.
- Geen klik met professionals, ondanks dat zij soms met hele persoonlijke problemen helpen.
- Alle vormen van hulp komen gepaard met hun eigen procedures, toelatingseisen, looptijden en financieringsconstructen. Dit kost tijd en stress.
- Wensen en perspectief van gezinnen raakt verloren in de versnippering van hulp.
- Hulp voor ouders (volwassen ggz, schulden, wonen) komt op een tweede plek.
- Professionals komen adviseren of coachen maar ouders hebben behoefte aan meehelpen en oplossen.

DOELGROEP

Tilburg kent gezinnen die meerdere problemen hebben op alle leefdomeinen. Denk aan problemen met opvoeden, financiën beheren, woonproblemen, mentale uitdagingen, gezondheidsproblemen en regelmatig zorgen ze ook voor overlast voor hun omgeving. Het zijn gezinnen waar niet zelden veiligheidsvragen over gesteld worden. Het zijn gezinnen die al langdurig hulp ontvangen. Verwey Jonker heeft profielen opgesteld waarin Gezin met Langdurige Zorg en Gezin in de stress hierbij aansluiten.

Jeugdzorg voor kinderen

Bestaansonzekerheid

Mentale en gezondheidproblemen ouders

OMVANG

Om hoeveel mensen gaat dit ongeveer? En welke kosten gaan hierin om?

Kosten

Landelijke kosten gezinnen met complexe problematiek gemiddeld €100.000. In deze behandelde casussen geven we gemiddeld €60.000 per casus uit.

Professionele inzet

In de behandelde casussen telden we gemiddeld de betrokkenheid van 6 professionals, waarbij in één casus 12 professionals betrokken waren.

Omvang doelgroep

Ongeveer 650 huishoudens

In 2023 heeft het C&V team van de Toegang Tilburg 507 casussen gehad. Dit zijn complexe huishoudens met problemen op meerdere domeinen, die grotendeels vergelijkbaar zijn met de hier genoemde doelgroep.

In 2024 zijn er in Tilburg 825 Jeugdzorg segment 1 indicaties. Dit zijn indicaties voor hoogspecialistische jeugdzorg. Hier gaat het om meervoudige problematiek.

Op basis hiervan schatten we dat er ongeveer 650 huishoudens zijn in Tilburg die behoefte hebben aan een gezinsbrede aanpak. Uiteraard zijn gradaties in van zware naar lichtere hulp, in verdere uitwerking moet een keuze gemaakt worden voor welke specifieke doelgroep de aanpak uitgewerkt moet worden.

DE OPLOSSINGSRICHTING

In de casussen is er hulp geboden op diverse problemen: huishoudelijke hulp, verandering van woning, toegang tot ggz behandeling. Er was één behoefte die het meest vaak genoemd is door huishoudens, namelijk versimpeling van de hulpverlening. Deze hulpvorm heeft de onderstaande kenmerken (afgezet tegenover huidige).

Huidige aanpak

- 5 of meer professionals in direct contact met gezin
- 5 of meer indicaties voor gezinsleden
- Tijdelijke indicaties, die vaak verlengd moeten worden
- Focus op coaching en therapie
- Specialistische, coachende insteek

Gezinsbrede aanpak

- 2 professionals in direct contact, rest op achtergrond
- Eén indicatie voor het hele gezin
- Continuïteit door langdurige financiering
- Focus op bestaanszekerheid en helpen
- Informele, normaliserende, aanpakende insteek

Gezinsteam

Een passende vorm hiervoor is inrichten van een breed gezinsteam dat inzet op alle domeinen voor kinderen en ouders, met gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit team stuurt één of twee professionals die het vaste aanspreekpunt worden voor het gezin.

Gezin

Twee vaste professionals: procesregisseur en gezinswerker

Team bestaande uit professionals van:
-Gezinswerkers
- Wmo, W&I, SHV
-Jeugdhulp

Gedetacheerd uit moederorganisaties

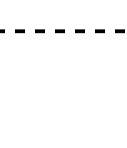
Tweede schil van partners:
- Volwassen ggz
- Verslavingszorg
- Woningbouw
- Informele partners

Gezinsbrede indicatie

Op basis van bovengenoemde samenstelling van het team, kan worden vastgesteld dat het gros van de inzet in huidige vorm gefinancierd wordt door de gemeente zelf. Financiering van de inzet kan dan ook ontschot door de gemeente geleverd worden. De gemeente kan gaan werken met een gezinsindicatie, waar een budget/fte voor de inzet voor het gehele gezin aan gehangen wordt. De andere betrokken partijen leveren hun bijdrage in de vorm van fte. Hoogte hiervan kan naar ratio van gewenste inzet worden bepaald.

PARTNERS

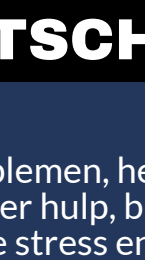

In het geval van Tilburg:

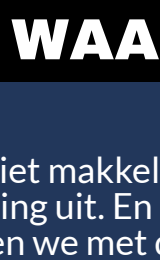
Toegang Tilburg

Zij bieden coördinatie en ondersteuning aan complexe casuïstiek

SIEM

Samenwerkingsverband van alle volwassenondersteuning. Zij bieden hulp aan ouders

Crossroads

Samenwerkingsverband jeugdpartijen bieden hulp aan kinderen en jongeren

Er zijn voor de oplossing nog meer partijen nodig om aan te sluiten bij de aanpak. Denk aan Jeugdbescherming, volwassen GGZ, W&I, informeel gezinswerk.

MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

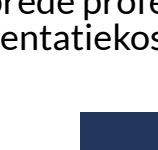

- Gezinnen met veel problemen, hebben het in Nederland niet makkelijk. Hoewel de overheid veel biedt ter hulp, blijft de structurele oplossing uit. En dat zorgt voor intergenerationale stress en armoede. Dit doorbreken we met deze aanpak.
- Huidige werkwijze is inefficiënt voor gezinnen en professionals. En niet houdbaar in tijden van personeelsschaarste. Gezinsbrede hulp vermindert inzet.
- Professionals krijgen in dit construct meer ruimte om te doen wat nodig is, dus verhoogt werkplezier.
- In Nederland staat gezinsbreed werken al jaren hoog op de agenda, maar huidige systeem maakt het onmogelijk om dit duurzaam te doen. Hiermee leven we de Bijzondere Overheid voor de allerkwetsbaarsten van Tim 's Jongers voor.
- Deze aanpak ligt in het verlengde van Hervormingsagenda Jeugd.

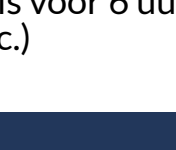

MAATSCHAPPELIJKE WINST

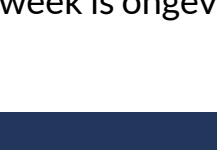
Wat voorkomen en besparen we met deze aanpak?

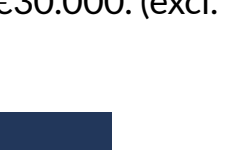
Veiligheidsmaatregelen voor kinderen (OTS, UHP)

Specialistische jeugdzorg

Uitval van ouders, en daarmee crisishulp (GGZ) voor ouders

Een besparing van inzet

De gemiddelde kosten voor deze gezinnen zijn huidig €60.000. Inzet van twee gezinsbrede professionals voor 6 uur in de week is ongeveer €30.000. (excl. implementatiekosten, etc.)

	Ida	
	Huidig	Doorbraak
	909 uren inzet €74.828	689 uren inzet 5 professionals €59.280
	24% minder uren 7% professionals minder 20% minder maatschappelijke middelen	

Overwegingen

- Lerende aanpak. Als we niet goed meten wat de effectiviteit is van deze aanpak, is het risico dat deze aanpak symptomen van het versnipperde stelsel gaat vertonen. De uitvoering van dit plan moet dan ook lerend vormgegeven worden. Door vooraf stevige commitment te hebben van alle betrokkenen en kleintje te beginnen.
- Duurzaam. Initiatieven als deze zijn vaker geïnitieerd, maar blijken niet duurzaam doordat ze tijdelijk gefinancierd wordt. Zonder duurzame financiering, zal dit ook de pilot fase niet overleven.
- Dekking. Professionals die in dit team deelnemen, moeten goed ondersteund worden en dekking hebben vanuit hun organisaties en de gemeente.

PROCES

Onderzoek doelgroep

Actieonderzoek naar 10 casussen, met behulp van doorbraakmethode, om behoeften van gezinsbrede hulp te verhelderen en eerste contouren van oplossing schetsen.

Oplossingsrichtingen

Contouren en ontwerpprincipes van oplossingsrichting schetsen voor gezinsbrede aanpak

Uitwerking oplossingsrichting

Ontwerp van inrichting gezinsbrede aanpak op:
- bereik
- werkwijze
- samenwerkingsvorm
- betrokken partijen
- financiering
- privacy

Vormgeving pilot

Gezinsbrede aanpak uitdenken in een pilot voor 20 huishoudens

Vervolg

Gezinsbrede aanpak uitdenken in een pilot voor 20 huishoudens

We zien veel potentie in de uitwerking van deze aanpak, voor de gezinnen en professionals. De gemeente Tilburg is geïnteresseerd om deze aanpak verder uit te werken.